

Naturverdier i tilknytning til Strandengveien 42, Asker kommune

Terje Blindheim

BioFokus-notat 2017-30

BIO
FOKUS

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag for Fristed Arkitekter kartlagt en eiendom på Vollen i Asker i forbindelse med planlagt boligutbygging. Det ble ikke kartlagt naturtyper i henhold til DN håndbok 13 eller funnet viktige rødliste-populasjoner på den delen av eiendommen hvor husene er tenkt plassert. Det finnes imidlertid små fragmenter med kalkberg, kalkgranskog og seminaturlig eng/gammel plen her. I nordvendt skråning i umiddelbar nærhet til byggeprosjektet ligger en verdifull kalkskog som er vurdert som viktig (B verdi) i henhold til miljødirektoratets kartleggings-system. Prosjektets største utfordring knyttet til bevaring av biologisk mangfold vil være å ivareta denne naturtypelokaliteten både under byggeperioden og i etterkant.

Nøkkelord

Akershus
Asker
Vollen
Boligutbygging
Konsekvensvurdering
Naturtyper
Rødlistearter
Regulering

Omslag

Utsnitt av eiendom ved det østre eksisterende huset i planområdet. Foto: Terje Blindheim

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-598-3

BioFokus-notat 2017-30

Tittel

Blindheim, T. 2017. Naturverdier i tilknytning til Strandengveien 42, Asker kommune.

Forfattere

Terje Blindheim

Dato

14. august 2017

Antall sider

12 sider

Refereres som

Blindheim, T. 2017. Naturverdier i tilknytning til Strandengveien 42, Asker kommune. BioFokus-notat 2017-30. Stiftelsen BioFokus. Oslo

Publisering

BioFokus-notat serie som er tilgjengelig via BioFokus sine hjemmesider

Oppdragsgiver

Fristed Arkitekter

Tilgjengelighet

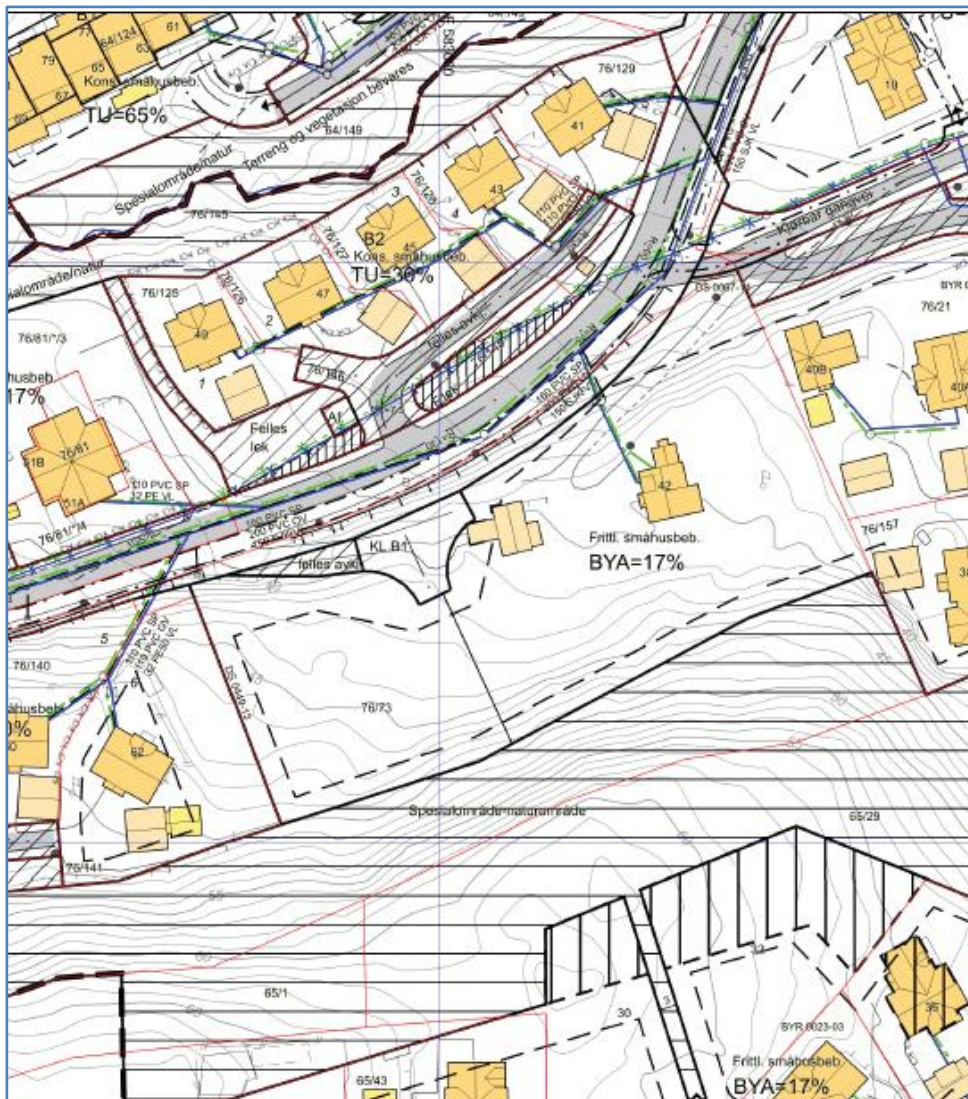
Dokumentet er offentlig tilgjengelig.
Andre BioFokus rapporter og notater kan søkes frem her:
<http://www.biofokus.no/pages/biolitt/>

BioFokus: Gaustadalléen 21, 0349 OSLO

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Bakgrunn

BioFokus ble kontaktet av Fristed Arkitekter v/ Sidsel M. Bryde i juni 2017 med ønske om et tilbud på kartlegging av biologiske verdier i tilknytning til Strandengveien 42 på Vollen i Asker kommune, gårds og bruksnr. 76/73. De østre delene av denne eiendommen ønskes bebygd nedenfor skråningen som er satt av til spesialområde, natur, se figur 1.

Figur 1. Situasjonskart for eiendom 76/73 med de to eksisterende husene og horisontal skravur viser spesialområde for natur.

Det er ikke tidligere avgrenset viktige naturområder langs Strandengveien (Naturbase 2017) og det foreligger ikke registreringer av spesielle arter i Artskart (Artsdatabanken 2017).

Metode

I felt har det vært vektlagt å registrere og avgrense områder med den hensikt å dekke inn følgende aspekter:

- Områder spesielt viktige for bevaring av biologisk mangfold (naturtypelokaliteter) etter DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007) med tilhørende oppdaterte faktaark (Miljødirektoratet 2015).
- Utvalgte naturtyper iht. Naturmangfoldloven og Forskrift om utvalgte naturtyper (Lovdata 2017).
- Røddlistede naturtyper, ihht. gjeldende rødliste (Lindgaard og Henriksen 2011).
- Forekomster av rødlistearter. Røddlistekategorier følger den seneste utgaven av den norske rødlista (Henriksen og Hilmo 2015).
- Forekomster av svartelistearter iht. Fremmede arter i Norge - med norsk svartliste 2012 (Gederaas et al. 2012).

I tillegg til gjennomført feltarbeid er tilgjengelige databaser gjennom søkt for informasjon om området. Dette gjelder i første rekke Miljødirektoratet sin Naturbase (Naturbase 2017) og Artsdatabankens Artskart (Artsdatabanken og GBIF Norge 2017). Alle fotografier i notatet er tatt av Terje Blindheim.

Feltarbeid

Feltarbeid innenfor planområdet ble foretatt av Terje Blindheim, BioFokus, 11. august 2017 i løpet av en halv dag i godt vær. Kalkskogen i den nordvendte skråningen har potensial for jordboende sopp, men det var ikke kommet sopp i området på kartleggingstidspunktet. Formålet var kartlegging av naturtyper og forvaltningsrelevante arter (dvs. rødlistearter og andre interessante/sjeldne arter), samt kartlegge svartelistede arter. Alle artsfunn er gjort tilgjengelige i Artsdatabankens Artskart via BioFokus sin egen GBIF-node.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven (Miljøverndepartementet 2009) legger føringer for hvordan naturens mangfold skal tas hensyn til ved ulike typer planlagte tiltak. Nedenfor er paragraf 8-10 under kap. II (alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk) listet og hver paragraf er kommentert med utgangspunkt i BioFokus sin rolle i planprosjektet.

§ 8 (kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

- Vitenskapelig kunnskap kan være vanskelig å definere, men BioFokus baserer bl.a. sine vurderinger på den norske rødlisten for truede arter (Henriksen og Hilmo 2015), rødlisten for truede naturtyper (Lindgaard og Henriksen 2011), Artsdatabankens oversikt over alle norske arters utbredelse (Artsdatabanken 2016) og Miljødirektoratet sin oversikt over prioriterte og utvalgte naturtyper, informasjon om vilt, samt prioriterte arter (Miljødirektoratet 2016). I tillegg finnes det store mengder informasjon fra biologiske undersøkelser gjennom flere tiår som vi bruker aktivt i våre vurderinger.
- BioFokus kartlegger arts mangfoldet og dokumenterer dette gjennom Artskart sine løsninger.
- Vi avgrensner og verdivurderer naturtyper i henhold til DN-håndbok 13 og beskrivelsessystemet NiN.

§ 9.(føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

- Det vil ikke være mulig i løpet av en enkelt undersøkelse å få en fullstendig oversikt over alle biologiske verdier i et utredningsområde. BioFokus bruker derfor faglig skjønn for å avveie hvor detaljerte undersøkelsene trenger å være, samt bruker vår kunnskap om økologiske sammenhenger ved avgrensning og verdisetting av naturtyper, samt når konsekvensene av konkrete tiltak skal vurderes. Vi angir i rapporten noe om usikkerheten knyttet til registreringene om denne usikkerheten er akseptabel eller ikke. Vi vil foreslå tilleggskartlegginger dersom usikkerheten er for stor.

Begrensninger i undersøkelsen/usikkerhet

Arealer på kalkrik berggrunn i Asker kommune er i utgangspunktet svært viktige for biologisk mangfold innenfor en rekke ulike organismegrupper som karplanter, insekter, sopp, lav og moser. Det har ikke vært tid i denne undersøkelsen til å gå i dybden med artskartlegging på eiendommen, men potensialet for sjeldne og trua arter er vurdert ut fra eksisterende naturgrunnlag. Funn av rødlistede jordboende sopp i den registrerte naturtypelokaliteten er mest sannsynlig og eventuelle funn vil kunne heve verdien av denne lokaliteten. Feltninnsatsen vurderes i denne sammenheng til å være tilstrekkelig for å vurdere naturkvalitetene og konsekvensene av tiltaket på en tilfredsstillende måte.

Resultater

Den delen av Strandengveien 42 hvor det i dag står to boliger og hvor det er tenkt utbygd med nye boliger består i all hovedsak av opparbeidet areal som hus, oppkjørsler, støttemurer og åker/hage. I tillegg er det en del mark, tidligere plen, som i dag fremstår som noe uskjøttet eng som er ganske blomsterrik (nr. 4 i Figur 2). Det er også en mindre flekk med intakt kalkskog på den nordøstre delen av eiendommen (nr. 1 i Figur 2), samt en kalkrik bergvegg i tilknytning til den vestre oppkjørselen. Sør-vest i området er det en gammel frukthage med 7-8 større frukttrær som ikke har vært skjøttet på en del år, her er det også mye bringebær.

Øvre venstre bilde viser eiendommen slik den fremstår ned mot Strandengveien. Hele området langs veien er opparbeidet og fremstår krattpreget med noen litt eldre trær. Bildet øverst til høyre viser engvegetasjonen som nok er holdt som plen tidligere. Nederst til høyre den lille kalkskogsresten nord-øst i området, merket med 1 i Figur 2. Nederst til høyre vises frukthagen som dekker den vestre halvdelen av området som er planlagt bebygd.

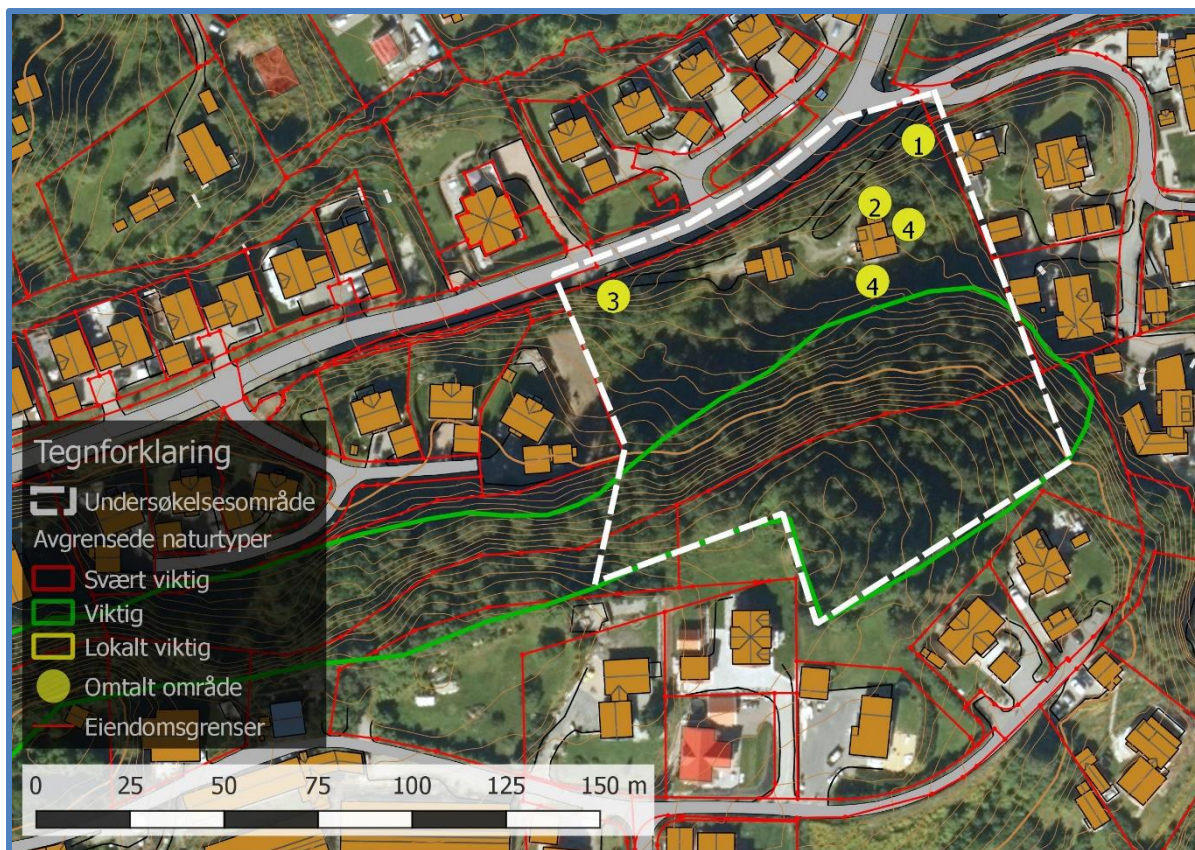
På deler av arealene er det en del fremmede arter som ikke bør spres videre i forbindelse med prosjektet. Det gjelder Syrin som delvis sprer seg fra etablerte busker, kanadagullris som finnes spredt, gravmyrt, filtarve og diverse andre busker og urter som ikke vokser naturlig i Asker. I nordvest er det også noen større lønnetrær som ikke er vanlig spisslønn, men en annen type lønn som ikke vokser naturlig i Norge, muligens platanlønn (nr. 3 i Figur 2).

Det ble sett etter rødlistearter, men ikke mange slike ble registrert. Ask og alm finnes her og der i området, først og fremst som mindre busker og yngre trær. Begge treslagene er vurdert som sårbare (VU) på rødlisten. Ved hjørnet på det østre huset står en barlind (VU) som måler ca. 15 cm i diameter (nr. 2 i Figur 2). Om treet er plantet eller ikke er usikkert.

Den nordvendte skråningen som er skogkledd vurderes som en viktig naturtype (B verdi) i henhold til kriteriene i DN håndbok 13 fra Miljødirektoratet. Denne er avgrenset og vist med grønn linje i Figur 2 og beskrevet kort i tabellen under. Lokaliteten er kun befart i henhold til undersøkelsesområdet som er tegnet med hvit strek i Figur 2 så grensene videre vestover er usikre og bør gås opp.

Tabell 1. Kort dokumentasjon av kalkbarskog ved Strandengveien i Asker.

Nr	Navn	Naturtype	Utforming	Verdi	Areal (daa)
1	Strandeng-veien	Kalkbarskog	Kalkgranskog	B	12,1
Lokaliteten utgjør en smal, i hovedsak nordvendt skråning med kalkbarskog. Gran er det dominerende treslaget og utformingen vurderes derfor å være kalkgranskog av forholdsvis tørr type. Det er i midlertid innslag av en god del andre treslag i området. Det underste sjiktet består av til dels grov hassel. Ellers finnes mindre innslag av selje, rogn, osp, bjørk, eik, lind, ask og furu. Skogen fremstår som mest tosikkert og forholdsvis mørk med svakt utviklet feltsjikt. Det er lite gammelskogsselementer, men enkelte noe eldre trær finnes spredt og det finnes sparsomt med liggende død ved av flere ulike treslag. Hasselkrattene er gamle nok til å ha dannet mye død ved og det ble registrert hasselkjuke på stående døde stammer. Verdivurdering → Lokaliteten er en av få gjenværende litt større kalkskogsrester i området som ikke er svært desimert av bebyggelse eller hogst. Området vurderes som ganske stort og intakt, men skogen er ikke veldig gammel og mangler i all hovedsak viktige gammelskogs kvaliteter. Som kalkskog vurderes imidlertid området å kunne inneha alle de kvalitetene som skal til for å huse typiske kalkskogsarter av sopp, moser og lav, samt en del insekter. Området vurderes derfor som viktig (B verdi), men dersom området viser seg å ha en viktig funksjon for mange sjeldne og truede arter bør verdien heves til svært viktig (A verdi). Bilder fra lokaliteten: Bildet til venstre viser overgang mot engarealene som er planlagt bebygd de to bildene til høyre viser skoginteriør rett ovenfor dagens bebyggelse.					
					

Figur 3. Figuren viser undersøkelsesområdet, eiendomsgrenser, avgrenset naturtypelokalitet med grønn strek og plassering av enkelte elementer med gule punkter. Nr. 1 er ca. 0,25 daa med rest av eldre kalkgranskog av lignende type som i den store skråningen i sør, nr. 2 er barlind, nr. 3 er platanlønn eller annen art av lønn og nr. 4 er blomsterenger som finnes rundt det østre huset og delvis bort til huset i vest.

Viltverdier

Vilt er ikke aktivt kartlagt, men denne typen områder kan ha en viss funksjon for enkelte fuglearter og som viktige grønne lommer for hjortedyr.

Tiltak og mulige konsekvenser

Det er ikke kartlagt naturverdier på arealene som er planlagt bebygd som er vurdert som så store at de er avgrenset som viktige naturtypelokaliteter i henhold til Miljødirektoratets retningslinjer. Det betyr ikke at arealene er uten verdi for biomangfoldet. Dersom dagens tilstand erstattes av sterile flater i sin helhet vil det være en stor forskjell i artsdiversitet før og etter utbyggingen. Det er også i all hovedsak helt andre arter som finnes i området som skal bebygges enn de som finnes inne i skogen i skråningen. Det oppfordres derfor spesielt til å bevare eller skape enkelte blomsterrike engarealer i tilknytning til den nye bebyggelsen som kan skjøttes som slåttearealer med sein slått. En rekke av de insektene som finnes i skogen ovenfor er i deler av sin livssyklus avhengig av nektar og pollen fra blomster og det vil derfor være gunstig om tilgrensende arealer ikke er helt sterile. Dersom det er vanskelig å bevare engene der de finnes i dag kan evt. toppdekket mellomlagres og flyttes til mer egnede steder. Slike enger bør særlig etableres i

områder med lav til middels lav bruk, men som ligger slik til at de er rimelig greie å skjøtte med slått etter at blomstene er avblomstret.

Indirekte konsekvenser

Det er noe uklart om byggegrensen for området tangerer den grønne linjen som er satt på kartet i Figur 2. Det er en meget klart grense i terrenget mellom den bratte skogkledde lia og de flatere partiene nedenfor. Denne bør måles skikkelig opp slik at man unngår å planlegge seg inn i skogen helt unødvendig. Grensen som er satt på kartet i Figur 2 kan avvike med noen meter.

Det bør være et mål for prosjektet å unngå at tilliggende viktige naturtype blir skadet i forbindelse med byggeprosjektet og i etterkant når beboerne er flyttet inn. Det bør derfor sørges for god informasjon til entreprenører om de arealene som skal bevares. Det må foretas en skikkelig oppmerking i terrenget av de arealene som skal bevares.

Hogst i restbiotoper i byggesonen initiert av enkeltpersoner, sameier og vel er et stort problem for ivaretagelse av biologisk mangfold i Oslo og Akershus og andre steder. Det er derfor viktig i planleggingsfasen å bygge boligene på en slik måte at konflikten mellom viktige naturområder og beboerne blir minst mulig. I dette tilfellet vil boligene ligge rett bak en nordvendt skråning som i tillegg er skogdekt. Dette vil ta solen midt på dagen det aller meste av året og mange vil føle sterkt for å hogge ned skogen slik det er gjort på eiendommen i vest og en rekke andre steder. Slike hogster forandrer skogens karakter helt og ødelegger de naturverdiene som var ment å bevare. Det anbefales derfor å trekke alle arealer hvor sol og lys er viktig så langt nord på eiendommen som mulig slik at disse kommer så langt unna skråningen som mulig. Plen/engarealer, annen infrastruktur kan legges nærmere skråningen. Det er god utsikt og lystilgang fra vest til sør-øst, dette bør utnyttes under planleggingen.

Alle som kjøper husene bør få informasjon om at de flytter inn i tilknytning til et viktig naturområde og at dette ikke er arealer som beboerne kan gjøre med som de vil. Det bør vurderes om naturområdet skal fraskilles områdene som skal bebygges slik at det blir vanskeligere også juridisk å gjøre inngrep i området etter at boligene er bygd.

Fremmede arter

Fremmede arter finnes spredt på hele eiendommen som nevnt over. Transport av infiserte masser og deponering på steder som enda ikke har slike arter er den største enkeltfaktoren for spredning av fremmede plantearter i Norge. Ved borttransportering av masser må det derfor sikres at deponering skjer på egnet sted hvor slike masser håndteres på rett måte. Det aller beste er at massene forblir på stedet og at de brukes på arealer som skal bygges ned eller på grønne arealer som plener og lignende som skal slås hyppig. Evt. gjenværende fremmede arter bør bekjempes om de da ikke skal behandles som hagevekster.

En annen stor trussel mot restbiotoper slik den som finnes i skråningen med skog er kasting av hageavfall inn i slike områder. Ved beplantning av området bør det ikke plantes arter som lett sprer seg og som har evnen til å etablere seg i kalkskog. Arter som syrin, kanadagullris, gravbergknapp, krypfredløs, fagerfredløs, filterve, gravmyrt, lupiner og lignende bør ikke brukes i området, særlig ikke i tilknytning til skogen. Det bør lages en felles kompost for husene slik at plantemateriale som skal kastes deponeres her og ikke i skogkanten.

I dag består vegetasjonen nederst i skråninga nesten utelukkende av hassel. Hasselkratt blir ikke så veldig høye sammenlignet med øvrige treslag og de er derfor gunstig å ha nærmest husene. For å unngå noe av konflikten mellom ønske om sol/lys og ivaretagelse av et viktig naturområde kan det være mulig å tillate hogst av trær som stikker mer enn fem meter over hasselen og som står i den nedre fjerdeparten av skråningen. Trær som hogges kan felles inn i biotopen og bli liggende der da, evt. kan noe tas til ved. Greinkapp ved vedhogst bør fjernes eller plasseres i en haug.

Oppsummering/konklusjon

Det vurderes som akseptabelt med tanke på ivaretagelse av biologiske verdier og gjennomføre en utbygging i Strandengveien 42. Dette fordrer imidlertid at man klarer å ivareta de naturkvalitetene som finnes i den avgrensede naturtypen i den nordvendte skråningen på eiendommen. Det er også positivt om man klarer å ivareta eller skape blomsterrike engarealer innenfor byggeområdet.

Fragmentering og nedbygging av arters leveområder er både globalt og lokalt den største trusselen mot biologisk mangfold i dag. Det bør derfor legges vinn på å følge de rådene som er gitt i dette notatet slik at tapet av arts mangfold og viktig naturtyper ikke blir større enn nødvendig.

Litteratur

- Artsdatabanken, rødliste for naturtyper. 2011a. Grankildeskog:
<http://www.artsportalen.artsdatabanken.no/#/RodlisteNaturtyper/Vurdering/Grankildeskog/221>
- Artsdatabanken, rødliste for naturtyper. 2011b. Rikere myrkantmark i låglandet:
<http://www.artsportalen.artsdatabanken.no/#/RodlisteNaturtyper/Vurdering/Rikere+myrkantmark+i+låglandet/231>
- Artsdatabanken og GBIF Norge. 2017. Artskart. Internettportal for artssøk.
<http://artskart.artsdatabanken.no/default.aspx>
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting biologisk mangfold, rev. utg. DN-håndbok 13.
<http://www.dirnat.no/content.ap?thisId=500031188&language=0>
<http://www.borchbio.no/MFURapporter/MU2000-7-SOONGOLFBANE.PDF>
- Gederaas, L., Moen, T. L., Skjelseth, S. 2012. Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012. Artsdatabanken.
- Henriksen, S. og Hilmo, O. 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge.
- Lindgaard, A. og Henriksen, S. 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.
- Miljøverndepartementet. 2009. Lov om forvaltning av naturens mangfold (Naturmangfoldloven).

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,

<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/rapport.htm>

<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/notat.htm>